

הזאב הגדול והרע אורב לכל צעד

כיפה אדומה

מדיניות הישגה הפושטת-רגל. אך אין אנחנו רואים כל שינוי. אולי משותק רבין מפני שיש לו רק רוב של קול אחד בכנסת. אך ייתכן שאני צודק ב"אומרי שלא הקיום הפוליטי של מר רבין צריך להיות השיקול המכריע..."

מסתבר שגם לזרים, ואף לאויבינו, ברור המכניזם הפועל כאן.

היתה ברורה למן הרגע הראשון: לצרף את המפד"ל לממשלה.

ריס, שהובטחה להם בכתב תוספת-יוקר מלאה. לא הוא יהיה אחראי אם יבוצע פיתוח, חרף כל ההכרזות. לא הוא יהיה אשם אם האינפלציה תמשיך לדהור לה עליונות.

ספיר יכול להרשות לעצמו לשבת בי שקט בסוכנות, לעשות מעשים טובים, לדבר על הדברים היפים (עלייה, מגי' ביות, יהודים), ולחכות. אם הממשלה תתמוטט, חלילה, הוא יהיה מוכן ברגע הנכון ובמקום הנכון, הוא יוכל לרשת. ואולי גם, קצת קצת, לדחוף.

כינתיים הוא משמיע דברי נורעם. בוקר טוב, כיפה אדומה. מה שדומך, כיפה אדומה. לאן את הולכת, כיפה אדומה. דרשי בשומו סבתא, כיפה אדומה.

כאשר הגיע לשיטון, הבטיח רבין "ממשלת המשך ושינוי". היתה לזה צליל נחמד, ערב לאוזן.

אבל המשך והשינוי הם כמו היום

הנה שיעור בלוגיקה בסיסית: כל פוליטיקאי רוצה להגיע לשליטון, ואם הגיע לשליטון — להישאר בו.

יצחק רבין הוא פוליטיקאי.

יצחק רבין רוצה להישאר בשליטון. כרצף הגיוני פשוט זה טמון הפיתרון לכמה וכמה תעלומות, המלוות את תקופת-הכהונה ה"קצרה של ראש-הממשלה החדש.

למשל: מדוע משמיע רבין הצהרות, המכירות בחומרת הנוקשה את ההכרזות הגרועות ביותר של גולדה מאיר? מדוע נעשה מאמץ מוגבר להכניס את המפד"ל לממשלה?

מדוע טרף רבין את הדלת בפני הפלסטינים ובפני הסורים, ומדוע אינו מציע שום הצעה סבירה למלך חוסיין?

מדוע הוא מתעקש שהשלב הבא ב"משאומתן להסדר חייב להיערך דווקא ב"מגור המצרי, ומדוע הוא מעמיד את המצרים במצב שבו הם אינם יכולים כמעט לזוז?

מדוע מאמינים כה רבים מראשי הלייכוד — שניתן עכשיו להכניס את הליכוד לממשלת רבין?

עובדות תמוהות, לכאורה. אבל יש להן הסבר לגיטימי.

מן הרגע שבו זכתה באמון הכנסת, דמתה ממשלת רבין לכיפה אדומה. היא נכנסה ליער הפוליטי המפחיד. מאחורי העצים ארב הזאב הגדול והרע. ולא זאב אחר, אלא כמחזיקי-הכמה זאבים.

זאב דיין, זאב אבן, זאב ספיר. ואולי — מי יודע? — גם הסבתא עצמה, סבתא גולדה הטובה, אינה אלא זאב מחופש?

הזאב הגדול והמסוכן ביותר הוא הזאב שתופי-העין. שינוי חדות, הוא ערמומי מאין כמוהו. קולו רך, אבל כשהוא מזנק, הוא תוקע את מלתעותיו ישר בלגרנת.

משה דיין יכול להפיל את הממשלה הזאת בכל רגע. אם יצווה על נאמניו ב"רפ"י לקום על הממשלה, היא תאבד את הרוב שלה. גם אם לרוב אנשי רפ"י לא יהיה חשק לציית לו, לא תהיה להם ברירה. אפילו שימעון פרס עדיין אינו די חזק כדי להפיל את דין הדיין.

רבים מאמינים כי מנוי וגמור עם דיין לחולל הפיכה זו. הוא ימתין, כך הם סבורים, לפירסום הדו"ח הסופי של ועדת אגרנט. שיטתו אותו כליל. (איוו ברירה יש לארגנאוסים המיסכנים, אחרי שה"ל יגנו בכיוון זה בדו"ח-הביניים הראשון?) או ינצל דיין את ההזדמנות הראשונה — כניעה כלשהי לאמריקאים, נסיגה בלתי-פופולרית או אישורו כישלון ממשלתי — כדי להרים את נס המרד, לקרוא לעזרת הליכוד והדתים, להפיל את הממשלה, להקים קואליציה ימנית או להכתוב עריכת בחירות חדשות.

אין כיפה אדומה יכולה לפסוע אף פסיקה אחת ביער, מבלי לראות את הזאב הזה מציץ מאחורי העץ.

זאב ספיר נראה נראה פחות מסוכן. זהו זאב טובילי, המרבה להתבדח. אבל כשהוא צוחק, נחשפות מלי תעותיו היטב. הן ארוכות וחדות. ספיר אורב בסוכנות היהודית. שוב אין הוא נושא באחריות לדברים הבלתי-פופולריים. שקללוק את תדמיתו בעיני הציבור, לא הוא גובה עכשיו את המסים החדשים, אחרי שהובטח בפה מלא שלא יוטלו. לא הוא רימה את המוני השכיר

המפד"ל הפכה בשנים האחרונות למפלגה לאימנית. משתוללים בה "הצעירים", וגם אלה אינם פקקים הצפים על פני המים. מתחת לפני המים גועשים זרמים אפלים, ששום גורם בצמרת המיפ"לגה אינו מסוגל עוד לרסנם או לכוונם.

כדי לבצר את שילטונו, רוצה רבין להכניס את המפלגה הזאת לממשלתו.

בכך יבטל את איומם של כל הזאבים במכה אחת.

ממשלה כזאת אינה יכולה לזוז אף מילימטר אחד ברמת-הגולן, בגדה המערבית או ברצועת-עזה. אין היא מסוגלת אף לנהל משאומתן משמעותי על נושאים אלה. כל מעשה חיובי בכיוון זה מסכן כיום את צירוף המפד"ל, ויטכן מחר את הישראותה בממשלה.

רבין וגולדה: יש המשך, היכן השינוי?

והנה, ראה זה פלא: בהצהרותיו האחרונות של רבין, כל אפשרות של פשרה ברמת-הגולן, אפילו אם תלבש צורה של פירוש מובטח במיסגרת שלום רישמי, הוא שלל כל אפשרות של משאומתן עם ה"פלסטינים", אפילו היו מסכימים מראש להכיר במדינת-ישראל ולהספק במדינה פלסטינית לצידה. הוא לא השמיע אף רמז דק של הצעה למלך חוסיין. הוא דיבר אך ורק על המשך המשאומתן עם מצריים.

למשאומתן עם מצריים אין התנגדות מצד המפד"ל, ואף לא מצד הליכוד. לי מצריים אפשר להחזיר אפילו כמה ק"ל לומטרים נוספים, כדי לפייס את האמריקאים. הצרה היא שהמצרים אינם יכולים להשתתף בתסריט. המציג אותם כי בוגדים באחיהם הערביים. רבין סוגר את האופציות גם בפניהם.

מסתבר שהתפיסה הפוליטית של ממשלת רבין תואמת כדיוק את הנחיות השיטוניות שלה. מדיניות-החזון, הקובעת את גורל המדינה, מושפעת כאופן מכריע עדידי מדיניות-הפנים, הקובעת רק את גורלם של עסקנים.

העיר על כך חוסיין המלך, שאינו טיפס: "כאשר קיבל מר רבין את השליטון מידי גולדה מאיר, הוא דיבר על המשך ושינוי. אנחנו רואים את המשך ה"

השינוי שרא רק הצורך בהרחבת הממשלה, צירוף המפד"ל ואולי אף הקמת ליכוד-לאומי, הוא המדריך את מעשיה ודיבוריה של ממשלת רבין ב"שעה זו.

כיפה אדומה רוצה להגיע אל הסבתא. הסבתא היא, במיקרה זה, דעת-הקהל. דווקא מפני שהממשלה הזאת היא כל כך חדשה ורופפת מבחינה פוליטית, נאציצים ראשיה להשיג תדל ככל כוחם למצוא חן בעיני הציבור.

איזה ציבור?

הציבור של שוחרי השלום והרפורמה הוא, "בכיס". אין צורך לחזר אחריו. הוא מפוצל ומפולג. אין הוא מהווה כוח פור ליטי מאורגן ויעיל. אין הוא יכול להפיל עיל לחץ. הוא לא היה אפילו מסוגל להתנות את תמיכתו בממשלת רבין ב"תנאים אלמנטריים.

אם כן, יש צורך למצוא חן רק בעיני הציבור שבין המערך והליכוד. הציבור הרוצה להחזיק במרבית השטחים המוחזקים, שאינו מאמין באפשרות של שלום, הסולד מהפלסטינים או חושש מפניהם, השונא את הסורים ושגם אינו מאמין כללך למצרים. הציבור של עיתוני הערב.

ציבור זה התייחס לממשלת-רבין מלכתחילה בספקנות ובחשדנות. הוא שמע את בגין מגדיר אותה כממשלת-יונים. מי שרוצה לפייס ציבור זה ולרכוש את לבו, מוכרח לסגוד לאמונותיו התפלות ולדריעותיו הקדומות. הוא מוכרח להיראות נוקשה וקשוח.

הכרזותיה המדיניות של ממשלת רבין תואמות היטב גם את הצורך הזה.

אולי יש עוד גורם המכוון ממשלה זו, ואת ראשה.

הייתי קורא לו, "סינדרום אידן". רוברט אנתוני אידן הגיע לכס ראש-הממשלה בבריטניה באפריל 1955. אחרי שישיש במשך 16 שנה כנזור ומשרתו של וינסטון צ'רצ'יל, מהן כעשר שנים כשר-החזק. לעומת צ'רצ'יל הגברי, ה"תוקפני, הלוחם-מבטן-ומיליה, נחשב אידן לדיפלומט רכרוכי. פעמים אחדות בחייו התמוטט.

כאשר הגיע סוף-סוף לשליטון עליון, היה מנוי וגמור עימו להוכיח שהוא גבר, לוחם ומנהיג בזכות עצמו. ייתכן מאוד שגורם זה דירבן אותו להשתתף במיבצע הישראלי-צרפתי-בריטי נגד מצריים. מיל-המתקדש היתה הרפתקנית מבחינת ישראל, אוליילת מבחינת צרפת ומטורפת מבחינת בריטניה.

ברור כיום שאידן לא היה מתפתח למחזק אומלל זה, איזולאסכל ממשלת-המחר — ואיזולאסכל רצה להוכיח שאינו נופל מצ'רצ'יל. זה היה סופו.

יצחק רבין הגיע לשליטון אחרי גולדה מאיר, סמל הנוקשות. ומשה דיין, אליל המלחמה. לפיתחו רובץ הפיתוי להוכיח שאינו נופל מהם בתכונות אלה — ובכך לחקותם. "סינדרום אידן" עלול להרוס את רבין, כפי שהרס את בעליו המקורי, וכפי שהרס עוד קודם-לכן את משה שרת.

מכל הזאבים האורבים לכיפה אדומה, זהו אולי הזאב המסוכן ביותר.